

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กที่พิมพ์จำหน่ายระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก
3. เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่ใช้มีความเกี่ยวข้องกับด้านรูปแบบการนำเสนอคือ รูปเล่ม ภาพประกอบ และตัวอักษร เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กนั้น ได้มีการแบ่งออกเป็นหน่วยตามหลักสูตรประถมศึกษา คือ เรื่องตัวเรา พืช สัตว์ สิ่งแวดลอมทางสังคม สิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมไทย แรงดัน ความกดดัน สารเคมี และประชากรศึกษา ผู้วิจัยทำการพัฒนาสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ นำเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการนำเสนอสิ่งพิมพ์ จำนวน 6 ท่านพิจารณา ตรวจสอบ เพื่อดูความถูกต้องของเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ พร้อมให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1 และผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กจำนวน 4 ท่านตรวจสอบเพื่อดูความถูกต้องของเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ และให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1 เช่นกัน เครื่องมือเกณฑ์การวิเคราะห์ทั้งสองชุดนี้หลังจากตรวจแก้ครั้งที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยได้ปรึกษาและรับการตรวจแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้านก่อนนำไปใช้จริง ในการนำไปใช้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้าน และได้ผลใกล้เคียงกับกันกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อนิตยสารสำหรับเด็กในเรื่อง ข้อมูลส่วนตัว รูปเล่ม ภาพประกอบ ตัวอักษร และเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

การนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (แบบ Simple Random Sampling) กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คนในโรงเรียนเสนาานิคม หลังจากได้แก้ไขแล้วจึงได้นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างโดยกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยสุ่มได้โรงเรียนประชานิเวศ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 รวมจำนวน 400 คน ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับมาครบ 400 ฉบับ มาตรวจสอบและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการให้คะแนนความเห็นแต่ละรายการแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยเทคนิควัดแบบมาตราลิกเคิร์ต (Likert's Scale) โดยกำหนดคะแนนของคำตอบแบบประเมินค่า

สรุปผลการวิจัย

ผลของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก
2. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก
3. ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก

ก. รูปเล่ม

รูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กจำนวน 82 เล่ม มีลักษณะเป็นแนวตั้งทั้งหมด ขนาดรูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กที่นิยมจัดทำกันมากที่สุดคือขนาด 8.5 X 11 นิ้ว รองลงมาคือขนาด 5.5 X 7.5 นิ้ว (สวนเด็ก) กระดาษปอนด์ถูกนำมาจัดทำเป็นกระดาษเนื้อหามากที่สุด รองลงมาคือกระดาษอาร์ต การเย็บเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นแบบเย็บอก รองลงมาคือแบบไสสันทากาว

ข. ภาพประกอบเรื่อง

นิตยสารสำหรับเด็ก มีภาพประกอบประเภทภาพการ์ตูนมากที่สุด รองลงมาคือภาพถ่ายมีขนาด 1/4 หน้ามากที่สุดรองลงมาคือเต็ม 1 หน้า พิมพ์ 4 สี มากที่สุด รองลงมาคือพิมพ์ สีขาว - ดำ วางตำแหน่งของภาพประกอบตัวหนังสือแทรกตามช่องว่างของภาพ มากที่สุด รองลงมาคือภาพด้านหนึ่งตัวหนังสือด้านหนึ่ง

ค. ตัวอักษรหัวเรื่อง

จากการวิเคราะห์พบว่า ในนิตยสารสำหรับเด็ก มีการใช้ตัวอักษรหัวเรื่องแบบประดิษฐ์มากที่สุดรองลงมาคือแบบหัวกลม มีการใช้ขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องขนาด 48 พอยท์ รองลงมาคือมากกว่า 72 พอยท์ มากที่สุด สีของตัวอักษรหัวเรื่องส่วนใหญ่เป็นการพิมพ์ 4 สี รองลงมาคือพิมพ์สีขาว - ดำ

ง. ตัวอักษรเนื้อหา

ในนิตยสารสำหรับเด็ก มีการใช้ตัวอักษรของเนื้อหา แบบหัวกลมมากที่สุดรองลงมาคือแบบประดิษฐ์ 16 พอยท์ และแบบหัวคัตและไม่มีหัว น้อยที่สุด มีการใช้ตัวอักษรเนื้อหาขนาด 14

พอยท์ มากที่สุด รองลงมาคือ 16 พอยท์ และขนาด 60 พอยท์ น้อยที่สุด มีการพิมพ์สีของตัวอักษร เนื้อหาส่วนใหญ่พิมพ์สีขาว - ดำ พิมพ์ 4 สี และพิมพ์สีเดียว น้อยที่สุด มีการเสนอประโยชน์เนื้อหา ประเภทประโยชน์บอกเล่ามากที่สุด รองลงมาคือ ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถามน้อยที่สุด

จ. ลักษณะของคอลัมน์

การแบ่งช่องว่างระหว่างคอลัมน์เนื้อหาส่วนใหญ่ใช้ที่ว่างกันแบ่ง รองลงมาคือ ใช้เส้นกันแบ่ง มีการจัดลักษณะเนื้อหาในคอลัมน์แบบเสมอหน้าเสมอท้ายมากที่สุดรองลงมาคือ เสมอหน้าปล่อยท้าย และแบบเสมอท้ายปล่อยหน้า น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

จากการวิเคราะห์คอลัมน์ต่าง ๆ ในนิตยสารสำหรับเด็กพบว่า

คอลัมน์การ์ตูนนิทาน

ปรากฏในสู่โลกกว้างมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง สัตว์ สิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ รองลงมาคือชัยพฤษ์การ์ตูน ในเนื้อหาเรื่อง พืช มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

คอลัมน์การ์ตูนเรื่อง/การ์ตูนข้ามชั้น

ปรากฏในชัยพฤษ์การ์ตูนมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือสู่โลกกว้างในเนื้อหาเรื่องศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

คอลัมน์การ์ตูนสิ่งแวดลอม

ปรากฏในชัยพฤษ์การ์ตูนมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือสู่โลกกว้าง ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดลอมทางสังคม สารเคมี ประชากรศึกษา และสวนเด็กในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ไคโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ Go Genius ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ แรงดัน ความกดดัน เสียงเด็ก ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์เกมมีรางวัล

ปรากฏใน Go Genius ใดโนสาร และเสียงเด็ก ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์เกมไม่มีรางวัล

ปรากฏในสวนเด็กมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รองลงมาคือใดโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

คอลัมน์ข่าวประชาสัมพันธ์

ปรากฏในสวนเด็กมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ Go Genius ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์ข่าวศิลปวัฒนธรรม

ปรากฏในเสียงเด็กเพียงเล่มเดียว ในเนื้อหาเรื่องศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์ข่าวสิ่งแวดล้อม

ปรากฏในใดโนสารมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง ตัวเรา สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รองลงมาคือ เสียงเด็ก ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์ข่าวประชาสัมพันธ์

ปรากฏในใดโนสารมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ รองลงมาคือ สวนเด็ก ในเนื้อหาเรื่องศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

คอลัมน์บทบรรณาธิการ

ปรากฏในชื่อเรื่องสู่โลกกว้างมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ ใดโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เสียงเด็ก

ในเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์เรื่องจากผู้อ่านส่งมา

ปรากฏในเสียงเด็กมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ Go Genius ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ไคโนสาร ในเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สัมภาษณ์

ปรากฏในไคโนสารมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รองลงมาคือ เสียงเด็ก ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ Go Genius ในเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีความรู้วิทยาศาสตร์

มีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏในชื่อเรื่อง Go Genius เพียงชื่อเล่มเดียว ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ตัวเรา แรงดัน ความกดดัน มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีงานอดิเรก

ปรากฏใน Go Genius มากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง แรงดัน ความกดดัน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สัตว์ รองลงมาคือ ไคโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ แรงดัน ความกดดัน สวนเด็ก ในเนื้อหาศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีชีวิตสัตว์

ปรากฏในสวนเด็กมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ รองลงมาคือ Go Genius ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ สู่โลกกว้าง ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ ไคโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ เสียงเด็ก ในเนื้อหาเรื่องสัตว์ มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีท่องเที่ยว

ปรากฏในชื่อเรื่องเสียงเด็ก มากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง ศิลปวัฒนธรรม สัตว์ รองลงมาคือ ไคโนสาร ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ในเนื้อหาศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีพีช

ปรากฏในGo Genius เพียงชื่อเรื่องเดียว ในเนื้อหาเรื่องพีช เป็นการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

คอลัมน์สารคดีศิลปวัฒนธรรม

ปรากฏในสวนเด็กมากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง ศิลปวัฒนธรรม รองลงมาคือ สู่โลกกว้าง ในเนื้อหาเรื่องศิลปวัฒนธรรม ไคโนสาร ในเนื้อหาศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เสียงเด็ก ในเนื้อหาศิลปวัฒนธรรม มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีสิ่งแวดล้อม

ปรากฏในไคโนสาร มากที่สุด ในเนื้อหาเรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พีช รองลงมาคือ Go Genius ในเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สัตว์ เสียงเด็ก ในเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สัตว์ สารเคมี สวนเด็ก ในเนื้อหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สู่โลกกว้าง ในเนื้อหาเรื่องพีช มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้ และลักษณะส่งเสริมกิจกรรม

คอลัมน์สารคดีสุขภาพ

ปรากฏในชัยพฤกษ์การ์ตูน ในเนื้อหาเรื่อง ตัวเรา Go Genius ในเนื้อหาเรื่องตัวเรา ไคโนสาร ในเนื้อหาเรื่องตัวเรา สวนเด็ก ในเนื้อหาเรื่องตัวเรา สารเคมี มีการเสนอเนื้อหาในลักษณะส่งเสริมความรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

ก. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนชาย 212 คน นักเรียนหญิง 188 คน อายุ 10-12 ปีมากที่สุด มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 268 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 132 คน นักเรียนได้อ่านนิตยสารสำหรับเด็กโดยผู้ปกครองซื้อให้มากที่สุดและยืมเพื่อนอ่านน้อยที่สุด เคยอ่านนิตยสารสำหรับเด็ก 3-4 เล่ม มากที่สุด มีความชอบนิตยสารสำหรับเด็กคิดเป็นร้อยละ 96.80 และร้อยละ 3.30 ไม่ชอบอ่านนิตยสารสำหรับเด็ก

ข. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคอลัมน์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีความชอบการ์ตูนเรื่อง/ข้ามัน มากที่สุด อันดับต่อมาที่มีความชอบมากได้แก่ สารคดีชีวิตสัตว์ สารคดีงานอดิเรก/งานประดิษฐ์ การ์ตูนที่เป็นนิทาน เกมที่แจกรางวัล สารคดีสิ่งแวดล้อม การ์ตูนสิ่งแวดล้อม ตอบปัญหาให้ความรู้ สารคดีสุขภาพ สารคดีศิลปวัฒนธรรม เกมไม่มีรางวัล ชอบปานกลางได้แก่ ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวศิลปวัฒนธรรม สารคดีเกี่ยวกับพืช สัมภาษณ์ ข่าวประชาสัมพันธ์ บทบรรณาธิการ เรื่องจากผู้อ่านส่งมา

ค. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรูปเล่ม

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบรูปเล่มนิตยสารสำหรับเด็กแบบแนวตั้งมาก และชอบแบบแนวนอนในระดับปานกลาง มีความชอบขนาดของนิตยสารสำหรับเด็กชื่อ Go Genius ไดโนเสาร์ สู่โลกกว้าง สวนเด็ก และซัพพดกซ์การ์ตูนในระดับมาก และชอบขนาดของเสียงเด็กปานกลาง ชอบกระดาษในนิตยสารสำหรับเด็กแบบกระดาษอาร์ตมากที่สุด ชอบกระดาษปอนด์ กระดาษรีไซเคิล ในระดับปานกลาง และชอบกระดาษปู้ฟในระดับน้อย ชอบการเย็บเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กแบบเย็บอก แบบเจาะรูร้อยลวดในระดับมาก ชอบแบบเย็บสันหรือเย็บข้าง และแบบไสสันทากาวในระดับปานกลาง

ง. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับภาพประกอบเรื่อง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบลักษณะของภาพในนิตยสารสำหรับเด็กแบบภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพวาดเหมือนจริง และภาพการ์ตูนในระดับมาก ชอบสีของภาพประกอบเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบ 4 สี มากที่สุด ชอบแบบสีขาว-ดำ ในระดับปานกลาง ชอบแบบสีเดียวในระดับน้อย ชอบขนาดของภาพประกอบเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบเต็ม 1 หน้าเต็ม 2 หน้าเต็ม 3/4 หน้าเต็ม 1/2 หน้าในระดับมาก และชอบแบบเต็ม 1/4 หน้าในระดับปานกลาง ชอบตำแหน่งของภาพประกอบเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบภาพด้านล่างตัวหนังสือด้านบน ตัวหนังสือแทรกอยู่ตามช่องว่างของภาพ ภาพด้านบนตัวหนังสือด้านล่าง ในระดับมาก และชอบแบบภาพด้านหนึ่งตัวหนังสือด้านหนึ่งในระดับน้อย

จ. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับตัวอักษรหัวเรื่อง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบแบบตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบหัวกลม แบบหวัด แบบประดิษฐ์ ในระดับมาก ชอบแบบหัวตัดและไม่มีหัว แบบคัดลายมือหรือตัวอาลักษณ์ในระดับปานกลาง ชอบขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กในระดับมากที่สุด 24 พอยท์ 48 พอยท์ 36 พอยท์ และชอบในระดับปานกลางคือขนาด 20 พอยท์ 60 พอยท์ 18 พอยท์ 72 พอยท์ มากกว่า 72 พอยท์ 16 พอยท์ ส่วนขนาดที่ชอบน้อยได้แก่ 12 พอยท์ และ 14 พอยท์ ชอบการใช้สีของตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบพิมพ์ 4 สี มาก ชอบแบบพิมพ์สีเดียวและขาว-ดำ ในระดับปานกลาง

ฉ. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับตัวอักษรเนื้อหา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบแบบตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กในระดับมากที่สุดได้แก่ แบบหัวกลม แบบคัดลายมือหรือตัวอาลักษณ์ แบบหัวตัดและไม่มีหัว และชอบในระดับปานกลางได้แก่ แบบประดิษฐ์ และแบบหวัด ชอบขนาดตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบ 20 พอยท์ 24 พอยท์ ในระดับมากที่สุด และชอบแบบ 18 พอยท์ 16 พอยท์ 48 พอยท์ 36 พอยท์ 60 พอยท์ ในระดับปานกลาง มีความชอบแบบ 72 พอยท์ 14 พอยท์ ขนาดมากกว่า 72 พอยท์ และ 12 พอยท์ ในระดับน้อย ชอบการใช้สีของตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบพิมพ์ 4 สี และแบบพิมพ์สีเดียว มาก และชอบพิมพ์สีขาว-ดำ ในระดับปานกลาง ชอบการใช้

ประโยชน์เนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบประโยชน์บอกเล่า และประโยชน์คำถามในระดับมาก
ชอบแบบประโยชน์ปฏิเสธ ในระดับปานกลาง

ข. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของคอลัมน์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบลักษณะช่องว่างของคอลัมน์ในนิตยสารสำหรับเด็ก
แบบใช้ที่ว่างเป็นตัวแบ่ง และใช้เส้นกันเป็นตัวแบ่ง ในระดับมาก ชอบลักษณะการจัดเนื้อหาใน
นิตยสารสำหรับเด็กแบบเสมอหน้าเสมอท้าย ในระดับมาก ชอบแบบเสมอท้ายปล่อยหน้าและแบบ
เสมอหน้าปล่อยท้าย ในระดับปานกลาง

ข. ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษา

เรื่องตัวเรา

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กคิดเป็นร้อยละ 90.30 และไม่เพิ่มคิด
เป็นร้อยละ 9.80 ต้องการให้เพิ่มเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา
เรื่องอันตรายจากอาหารใส่สีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.00 และเรื่องน้ำส้มสายชูที่เราใช้ปรุงอาหาร
น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.50

เรื่องพืช

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 81.80 และไม่เพิ่ม
คิดเป็นร้อยละ 18.30 เพิ่มเรื่องลักษณะและส่วนประกอบของดอกไม้ชนิดต่าง ๆ มากที่สุด คิด
เป็นร้อยละ 56.00 และวิธีการติดาน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.00

เรื่องสัตว์

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กคิดเป็นร้อยละ 92.30 และไม่เพิ่ม
คิดเป็นร้อยละ 7.80 เพิ่มเรื่องรูปร่างและลักษณะของสัตว์แต่ละประเภท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
62.80 และการสืบพันธุ์ของสัตว์แบบไม่อาศัยเพศ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.80

เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 74.50 และไม่เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 25.50 เพิ่มเรื่องการดำรงชีวิตและสภาพแวดล้อมของคนในตัวเมืองและในชนบทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาคือการอพยพย้ายถิ่น โดยเฉพาะการอพยพเข้าสู่เมืองใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.80

เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 87.30 และไม่เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 12.80 เรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.30 และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีต่อมนุษย์ พืช สัตว์ และเศรษฐกิจของประเทศ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.30

เรื่องศิลปวัฒนธรรม

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็กคิดเป็นร้อยละ 72.30 และไม่เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 27.80 เรื่องความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของไทย ปุชนิยวัตถุ ปุชนิยสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.80 และความสำคัญของปุชนิยวัตถุ ปุชนิยสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.80

เรื่องพลังงานในเรื่องของแรง แรงดัน ความกดดัน

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 80.00 และไม่เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 19.30 เรื่องความรู้เกี่ยวกับแรง แรงดัน ความกดดัน เช่น แรงดันไอน้ำ แรงดันอากาศ ความกดอากาศ ความชื้นของอากาศ คิดเป็นร้อยละ 67.80 รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของมนุษย์คิดเป็นร้อยละ 61.8

เรื่องสารเคมี

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 82.30 และไม่เพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 17.80 เรื่องสารเคมีที่ใส่ในอาหารชนิดต่าง ๆ เช่น ขนมขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.50 และความจำเป็นในการใช้สารป้องกันการเน่าเสีย น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.80

เรื่องประชากรศึกษา

นักเรียนต้องการให้เพิ่มเนื้อหาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 75.50 และไม่เพิ่มคิดเป็นร้อยละ 24.50 เรื่องผลกระทบของปัญหาประชากรที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.50 เรื่องความสำคัญและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงจำนวน ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในเวลาต่างกัน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.00

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็กพบว่า

ก. รูปเล่ม

รูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กมีลักษณะเป็นแนวตั้งทั้งหมด และขนาดที่นิยมจัดทำกันมากที่สุดคือ 8.5 นิ้ว X 11 นิ้ว กระดาษปอนด์ถูกนำมาจัดทำเป็นกระดาษเนื้อหามากที่สุด การเย็บเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นแบบเย็บอก เนื่องจากเป็นขนาดมาตรฐานของกระดาษ 8 หน้ายก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2530) ผลที่มีต่อความรู้สึกของผู้ระหว่างรูปเล่มขนาดใหญ่กับรูปเล่มขนาดเล็กนั้น ถ้าผู้อ่านยกหนังสือขึ้นมาทีละเล่ม ความรู้สึกหรือความน่าสนใจจะมีผลไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ถ้านำหนังสือทั้งสองขนาดมาเปรียบเทียบกัน ผู้อ่านย่อมให้ความสนใจหนังสือที่มีขนาดรูปเล่มที่ใหญ่กว่าเสมอ (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม , 2535)

ข. ภาพประกอบเรื่อง

ในนิตยสารสำหรับเด็ก มีลักษณะภาพประกอบประเภทภาพการ์ตูนมากที่สุด ขนาดของภาพประกอบขนาด 1/4 หน้ามากที่สุด นิยมใช้สีของภาพประกอบพิมพ์ 4 สี มากที่สุด มีการวางตำแหน่งของภาพประกอบตัวหนังสือแทรกตามช่องว่างของภาพ มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจินดารัตน์ เพ็ชรวงศ์ (2527) ทำการวิจัยพบว่าภาพที่มีรายละเอียดน้อยส่งผลต่อผู้เรียนและทำให้จำสิ่งที่เรียน ได้ดีกว่าภาพที่มีรายละเอียดมาก ดังนั้นถ้าต้องการให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจควรใช้ภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ มีรายละเอียดไม่มาก

ก. ตัวอักษรหัวเรื่อง

จากการวิเคราะห์พบว่า ในนิตยสารสำหรับเด็ก มีการใช้ตัวอักษรหัวเรื่องแบบประดิษฐ์มากที่สุด มีการใช้ขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องขนาด 48 พอยท์ มากที่สุด มีการพิมพ์สีของตัวอักษรหัวเรื่องส่วนใหญ่เป็นการพิมพ์ 4 สี ซึ่งชมพูชัช ปัญญไพโรจน์ (2535) ได้กล่าวถึงการเลือกตัวพิมพ์สำหรับ Titles ว่า มักต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษและไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับตัวพิมพ์ภายในเล่ม เช่นเดียวกับหัวเรื่องอื่น ๆ ในคอลัมน์ของวารสารก็สามารถจะมีตัวพิมพ์ลักษณะพิเศษที่ออกแบบมาโดยเฉพาะได้ การคัดเลือกตัวพิมพ์ขนาดใหญ่เน้นมุ่งไปที่ความเป็นเอกลักษณ์และความดึงดูดใจผู้อ่าน นอกจากนี้ตัวอักษรของ Titles ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาสาระและรูปแบบการนำเสนอหรือบทความได้ด้วย

ง. ตัวอักษรเนื้อหา

ในนิตยสารสำหรับเด็ก มีการใช้ตัวอักษรของเนื้อหา แบบหัวกลมมากที่สุด ใช้ตัวอักษรเนื้อหาขนาด 14 พอยท์ มากที่สุด การพิมพ์สีของตัวอักษรเนื้อหาส่วนใหญ่พิมพ์สีขาว - ดำ มีการเสนอประโยชน์เนื้อหาประเภทประโยชน์บอกเล่ามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชา จันทร์เอม (2529) พบว่า ตัวอักษรแบบหัวกลมเป็นแบบที่เป็นทางการ พบได้ในหนังสือแบบเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา วารสารทางวิชาการและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และผู้วิจัยเชื่อว่ามีเหมาะสมสำหรับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับทุกกลุ่มเป้าหมาย

จ. ลักษณะของคอลัมน์

การแบ่งช่องว่างระหว่างคอลัมน์เนื้อหาส่วนใหญ่ใช้ที่ว่างกันแบ่ง มีการจัดลักษณะเนื้อหาในคอลัมน์แบบเสมอหน้าเสมอท้ายมากที่สุด เพราะการเว้นที่ว่างที่เหมาะสมจะเพิ่มความสะดวกสบายแก่การอ่าน (Polk , 1952)

2. จากการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็กพบว่า มีเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติมีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เรื่องสัตว์ ศิลปวัฒนธรรมไทย แรงบันดาลใจ ความกดดัน พืช ครัวเรา สารเคมี สิ่งแวดลอมทางสังคม และประชากรศึกษา ตามลำดับ เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาทั้งความเสื่อมโทรมของทรัพยากร สภาพแวดลอมที่เป็นมลพิษ เริ่มมีผลกระทบ

พบต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งมนุษย์ สัตว์ และพืช ทั้งในระดับเบาบาง และรุนแรงถึงชีวิต และมีแนวโน้มจะรุนแรงยิ่งขึ้นหากไม่ได้รับการแก้ไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

เมื่อมาประมวลสาเหตุของปัญหาทั้งปวงดังกล่าวมาแล้ว ผู้ก่อให้เกิดเหตุดังกล่าว ส่วนใหญ่คือการกระทำของมนุษย์นั่นเอง โดยการกระทำของมนุษย์เกิดจากความไม่รู้ ขาดจิตสำนึก ขาดคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ มีค่านิยมที่ผิด เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2535)

3. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก ดังนี้

ก. รูปเล่ม

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบรูปเล่มนิตยสารสำหรับเด็กแบบแนวตั้งมาก และมีขนาดรูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กที่นิยมกันมากที่สุดคือ ขนาด 8.5 X 11 นิ้ว ชอบกระดาษในนิตยสารสำหรับเด็กแบบกระดาษอาร์ตมากที่สุด ชอบกระดาษปอนด์ กระดาษรีไซเคิล ในระดับปานกลาง และชอบกระดาษปรีฟในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยด้านประโยชน์ใช้สอย (Function) เนื่องจากนิตยสารรายเดือนมีค่าต่อผู้อ่านเป็นเวลานานถึงหนึ่งเดือนก่อนที่จะฉบับใหม่จะมาทดแทน ดังนั้นรูปเล่มของนิตยสารรายเดือนย่อมมีความถาวรและปรารถนากว่าหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งใช้กระดาษปรีฟ ชอบการเย็บเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กแบบเย็บอก แบบเจาะรูร้อยลวดในระดับมาก และชอบแบบเย็บสันหรือเย็บข้าง แบบไสสันทากาวในระดับปานกลาง เนื่องจากการเย็บอกหรือเย็บนุงหลังคา (Saddle stitch) เหมาะที่จะใช้เย็บหนังสือจำนวนไม่มากนัก ไม่เกิน 80 หน้า (ศิริพงศ์ พยอมรัมย์ , 2535) ซึ่งนิตยสารสำหรับเด็กมีความหนาของรูปเล่มเหมาะกับวิธีนี้

ข. ภาพประกอบเรื่อง

นักเรียนชอบลักษณะของภาพในนิตยสารสำหรับเด็กแบบภาพถ่ายเหมือนจริง ภาพวาดเหมือนจริง และภาพการ์ตูนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ จุฑะสร (2509) พบว่า ภาพเขียนทาบมีรายละเอียดน้อยซึ่งมีลักษณะตรงกับภาพวาดลายเส้นที่มีรายละเอียดน้อย เป็นภาพที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นชอบมากที่สุด นักเรียนชอบสีของภาพประกอบเนื้อเรื่องใน นิตยสารสำหรับเด็กแบบ 4 สี มากที่สุด ชอบแบบสีขาว-ดำ ในระดับปานกลาง ชอบ

แบบสี่เหลี่ยมในระดับน้อย ชอบขนาดของภาพประกอบเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบเต็ม 1 หน้า เต็ม 2 หน้า เต็ม 3/4 หน้า เต็ม 1/2 หน้าในระดับมาก และชอบแบบเต็ม 1/4 หน้าในระดับปานกลาง ชอบตำแหน่งของภาพประกอบเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบภาพด้านล่างตัวหนังสือด้านบน ตัวหนังสือแทรกอยู่ตามช่องว่างของภาพ ภาพด้านบนตัวหนังสือด้านล่าง ในระดับมาก และชอบแบบภาพด้านหนึ่งตัวหนังสือด้านหนึ่งในระดับน้อย ซึ่งจินตนา ชันทรศาสตร์ (2515) ได้ศึกษาอิทธิพลของภาพต่างชนิดที่มีผลต่อการเรียนทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าภาพวาดลายเส้นขาวดำอย่างง่าย ให้ผลการเรียนรู้ดีกว่าภาพขาวดำที่แสดงรายละเอียด นอกจากนี้ ศรีสุดา ทองสุข (2526) ได้ทำการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีอายุน้อยชอบภาพที่มีลักษณะง่ายและรายละเอียดน้อย และรุจิรา กุ่มเจริญ (2527) ทำการวิจัยเกี่ยวกับประเภทของภาพที่มีผลต่อความคงทนของเด็กเรียนซ้ำ พบว่าภาพลายเส้นให้ประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ต่อนักเรียนดีกว่าภาพวาดเหมือนจริงซึ่งมีรายละเอียดมากและภาพถ่ายตามลำดับ สอดคล้องกับบันลือ พุททะวัน (2533) ที่กล่าวถึงเด็กระดับ ป.5-ป.6 ว่าเป็นชั้นที่อ่านหนังสือได้แล้ว ควรใช้ภาพหรือเนื้อที่ของภาพ 1/4 ของหน้าเพื่อที่จะให้เหลือไว้สำหรับบรรยายภาพได้มากขึ้น แต่จากการสอบถามความคิดเห็นพบว่านักเรียนชอบภาพขนาดเต็ม 1 หน้าในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันท์ จุฑะสร (2509) พบว่าภาพขนาดโตได้รับความสนใจมากกว่าภาพขนาดเล็ก พบการใช้สีของภาพประกอบเป็นแบบพิมพ์ 4 สี มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์ (2535) พบว่า สีเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถเร้าความสนใจของผู้อ่านให้หยิบอ่านโดยเฉพาะการพิมพ์ 3-4 สี เป็นการพิมพ์ที่ให้สีเป็นธรรมชาติ ซึ่งสีจะให้การเรียนรู้ เพิ่มความสนใจ ให้ความเป็นจริง มีการวางตำแหน่งของภาพประกอบตัวหนังสือแทรกตามช่องว่างของภาพมากที่สุด เนื่องจากเทคนิคการจัดหน้า การใช้ตัวอักษร ตลอดจนการวางภาพ ภาพไม่จำเป็นต้องอยู่ส่วนบน อาจอยู่ด้านข้าง ซ้าย ขวา ตามลักษณะที่ต้องการ ดูกระจัดงวาม ดึงดูดใจเด็กให้อยากอ่าน (บันลือ พุททะวัน , 2533)

ก. ตัวอักษรหัวเรื่อง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบแบบตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบหัวกลม แบบหวัด แบบประคิษฐ์ ในระดับมาก ชอบแบบหัวคดและไม่มีหัว แบบคดลายมือหรือตัวอักษรในระดับปานกลาง ชอบขนาดของตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กในระดับมากคือ 24 พอยท์ 48 พอยท์ 36 พอยท์ และชอบในระดับปานกลางคือขนาด 20 พอยท์ 60 พอยท์ 18 พอยท์ 72 พอยท์ มากกว่า 72 พอยท์ 16 พอยท์ ส่วนขนาดที่ชอบน้อยได้แก่ 12 พอยท์ และ 14

พอยท์ ชอบการใช้สีของตัวอักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กแบบพิมพ์ 4 สี มาก ชอบแบบพิมพ์สีเดียวและขาว-ดำ ในระดับปานกลาง จากงานวิจัยของชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์ (2535) ได้กล่าวถึงการเลือกตัวพิมพ์สำหรับ Titles ว่า การเปลี่ยนแปลงของตัวพิมพ์ใหญ่่นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ในการทำวารสารและไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนเหมือนกันในทุก ๆ ฉบับ การใช้ตัวประคิษฐ์นั้นสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของวารสารฉบับนั้นได้ ตลอดจนถึงจุดความสนใจ ดังนั้นตัวอักษรจึงมักมีการออกแบบต่าง ๆ มากมาย

ง. ตัวอักษรเนื้อหา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบแบบตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กในระดับมาก ได้แก่ แบบหัวกลม แบบคัลลายมือหรือตัวอาลักษณ์ แบบหัวตัดและไม่มีหัว และชอบในระดับปานกลาง ได้แก่ แบบประคิษฐ์ และแบบหัวคี่ ชอบขนาดตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบ 20 พอยท์ 24 พอยท์ ในระดับมาก และชอบแบบ 18 พอยท์ 16 พอยท์ 48 พอยท์ 36 พอยท์ 60 พอยท์ ในระดับปานกลาง มีความชอบแบบ 72 พอยท์ 14 พอยท์ ขนาดมากกว่า 72 พอยท์ และ 12 พอยท์ ในระดับน้อย ชอบการใช้สีของตัวอักษรเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบพิมพ์ 4 สี และแบบพิมพ์สีเดียว มาก และชอบพิมพ์สีขาว-ดำ ในระดับปานกลาง ชอบการใช้ประโยคเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบประโยคบอกเล่า และประโยคคำถามในระดับมาก ชอบแบบประโยคปฏิเสธ ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชา จันทร์เอม (2529) พบว่า เพราะนอกจากอ่านง่ายแล้ว ผู้อ่านยังคุ้นเคยกับตัวอักษรแบบนี้จากแบบเรียน เนื่องจากขนาดของตัวอักษรมีส่วนสัมพันธ์กับวัยของผู้อ่าน ถ้าเด็กโตตัวอักษรอาจเล็กลง (บันลือ พฤกษ์วัน , 2533) และ การใช้สีของตัวอักษรข้อความเดียวกันควรใช้สีเดียวกัน เพราะถ้าหลายสีเกินไปจะทำให้สายตา (ศิริพงศ์ พยอมแย้ม , 2535)

จ. ลักษณะของคอลัมน์

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ชอบลักษณะช่องว่างของคอลัมน์ในนิตยสารสำหรับเด็กแบบใช้ที่ว่างเป็นตัวแบ่ง และใช้เส้นกันเป็นตัวแบ่ง ในระดับมาก ชอบลักษณะการจัดเนื้อหาในนิตยสารสำหรับเด็กแบบเสนอหน้าเสนอท้าย ในระดับมาก ชอบแบบเสนอท้ายปล่อยหน้าและแบบเสนอหน้าปล่อยท้าย ในระดับปานกลาง เนื่องจากช่องว่างจะช่วยทำให้กลุ่มคำโดดเด่นขึ้น ซึ่งจะดึงดูดความสนใจและสะดวกแก่การจับคู่ (Polk , 1952)

ฉ. เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา

ด้านเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่านักเรียนมีความต้องการให้เพิ่มเนื้อหาทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาลงในนิตยสารสำหรับเด็ก ดังนั้นจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น กรมวิชาการได้ร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ปารีส ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการระหว่างวันที่ 11 - 15 มีนาคม 2534 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์สิ่งแวดล้อม และนโยบายทางการศึกษาในประเทศไทย หลังจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศทิศทางและนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยการจัดทำแผนแม่บทโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา (พ.ศ. 2534 - 2539) ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายในแผนแม่บทโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ว่า “เมื่อถึงปี พ.ศ. 2539 นักเรียนทุกคนและประชาชนร้อยละ 60 เกิดความตระหนักในอันที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งร่วมมือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยวิธีการที่ถูกต้อง และด้วยความภาคภูมิใจเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอันถาวรภาพ” จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เร่งด่วนนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำนิตยสารสำหรับเด็ก
 - 1.1 ผู้จัดทำควรมีการเพิ่มเนื้อหาของสิ่งแวดล้อมศึกษาในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น สิ่งแวดล้อมทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม
 - 1.2 ควรมีการใช้กระดาษรีไซเคิลเพื่อเป็นการประหยัดต้นทุนในการผลิต จะทำให้ราคาของนิตยสารถูกลง เพื่อผู้อ่านที่เป็นเด็กจะได้มีโอกาสซื้อมาอ่านมากขึ้น
 - 1.3 ด้านการใช้ขนาดและสีของตัวอักษรควรมีการเพิ่มขนาดให้โตขึ้น เพื่อความสะดวกในการอ่าน เพิ่มสีในข้อความเนื้อหาบางตอนเพื่อเน้นจุดแห่งความสนใจในการอ่าน
2. ข้อเสนอแนะสำหรับครู บรรณาธิการ
 - 2.1 ครูควรใช้ประโยชน์จากนิตยสารสำหรับเด็กประกอบในการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมในเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นเรียนในบางครั้ง
 - 2.2 ครูควรส่งเสริมให้นำนิตยสารดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาเลือกอ่านหรือ

ศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลา เพื่อเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.3 บรรณารักษ์ควรเลือกที่จะมีนิตยสารสำหรับเด็กไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน เพื่อให้บริการกับสมาชิก

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

3.1 ควรให้ความสำคัญกับนิตยสารสำหรับเด็กที่จะเลือกซื้อให้บุตรหลานอ่าน ควรให้คำแนะนำตักเตือนแก่บุตรหลานอ่านสิ่งที่มีประโยชน์

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.1 ควรมีการรณรงค์ให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่านนิตยสารสำหรับเด็ก อาจจะเป็นการจัดแสดงนิทรรศการ งานสัปดาห์หนังสือ หรือวาดภาพประกวดเกี่ยวกับเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ตนสนใจและอยากอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

4.2 ควรมีการสัมมนาเกี่ยวกับนิตยสารสำหรับเด็ก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสิ่งพิมพ์สำหรับเด็ก

5. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

5.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการรับรู้เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กแยกเฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องตัวเรา พืช สิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น

5.2 ควรมีการวิเคราะห์การใช้เครื่องชี้ในข้อความต่าง ๆ ของแต่ละคอลัมน์

5.3 ควรมีการศึกษาคำเปรียบอื่น ๆ เช่น เปรียบเทียบลักษณะและขนาดของตัวอักษรที่มีผลต่อการเข้าใจเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก